

Warmtenetten in publieke handen

Als het stevig vriest in de winter wil je thuiskomen in een warm huis en zonder problemen het licht aan kunnen doen. Dat is nu zo, dat is in 2030 zo en zal in 2050 ook zo zijn. Voor de burger maakt het niet uit wat er “achter de schermen” allemaal voor nodig is om dit te realiseren. Als het maar duurzaam, betrouwbaar, betaalbaar en veilig is. Om de klimaatdoelstellingen van Parijs te halen is een grootschalige opschaling van warmtenetten noodzakelijk. Deze opschaling moet in de komende jaren tot 2030 gebeuren.

In Nederland hebben we een succesvol model van onafhankelijk en publiek netbeheer van onze elektriciteit- en gasnetten, onder meer vanwege de cruciale rol die deze netten spelen om onze samenleving te laten draaien. Deze netten horen tot de betrouwbaarste en meest betaalbare in de wereld. In de toekomst gaan de warmtenetten eenzelfde cruciale rol spelen. **Daarom pleiten de netbeheerders voor het beheer van open en onafhankelijke warmtenetten in publieke handen, conform het succesvolle Nederlandse model voor elektriciteit en gas.** Daarvoor hebben we drie argumenten:

1. onafhankelijke en open netten zorgen voor optimale concurrentie;
2. warmte vormt net als gas een vitale infrastructuur, daarom is publiek eigendom meer dan logisch;
3. een integrale benadering van elektriciteit, gas en warmte levert synergievoordelen op.

Met dit model kunnen we snel resultaat boeken in de noodzakelijke opschaling.

1. Onafhankelijke en open netten zorgen voor optimale concurrentie

Op een open net kunnen verschillende warmteproducenten hun warmte afgeven en aan hun klanten leveren. Het net wordt onafhankelijk beheerd, zodat producenten niet worden bevoordeeld of benadeeld. De netbeheerder moet alle producenten hetzelfde behandelen. Klanten kunnen zo uit meerdere verschillende producenten kiezen en nieuwe producenten kunnen hun warmte via het net aanbieden.

Op dit moment zitten klanten in de kou als een warmtebedrijf met warmtenet ophoudt met warmtelevering, bijvoorbeeld omdat de business case niet rendabel is of omdat het bedrijf failliet gaat. Een warmtenet vormt immers een natuurlijk monopolie en klanten kunnen bij een warmtenet dat van een warmteproducent is niet op een andere aanbieder van warmte overstappen. Dat kunnen we voorkomen door te kiezen voor open netten met onafhankelijk netbeheer.

De open warmtenetten worden gereguleerd en ACM houdt toezicht op de kosten zodat klanten niet te veel betalen voor het net. Tegelijk zorgt de openheid van het warmtenet voor prijsoptimalisatie op de energie zelf door de concurrentie tussen warmteproducenten. Bovendien staat het systeem open voor duurzame warmtebronnen, zoals nog aan te boren geothermie.

Open netten zijn een goede optie voor grote, stedelijke warmtenetten en voor de warmtetransportleidingen die grote warmtebronnen en stedelijke netten met elkaar verbinden.

2. Warmtenetten vormen net als gas- en elektriciteitsnetten een vitale infrastructuur, daarom is publiek eigendom meer dan logisch.

Publiek eigendom van warmtenetten – conform het model van de elektriciteit- en gasnetten – draagt bij aan de borging van leveringszekerheid. Er is bewust voor gekozen dat alle vitale infrastructuren (in meerderheid) in publieke handen blijven. De ratio hiervan is de leveringszekerheid. Klanten mogen niet zonder energie komen te zitten als gevolg van commerciële avonturen van bedrijven. In de huidige praktijk worden publieke partijen, zoals gemeenten en netwerkbedrijven, gevraagd om in te springen als commerciële warmteprojecten (dreigen te) mislukken. In de nabije toekomst zijn er zoveel huishoudens aangesloten op warmtenetten dat ook deze netten onderdeel zijn van de vitale Nederlandse infrastructuur. Daarom horen warmtenetten publiek eigendom te zijn.

In veel gebieden komen nieuw aan te leggen warmtenetten in plaats van de aardgasnetten. Bij een aardgasaansluiting hoort de vanzelfsprekendheid van een betrouwbare, betaalbare publieke netbeheerder en de garantie dat je niet in de kou komt te zitten. Die vanzelfsprekendheid en garantie moeten er ook voor warmtenetten zijn.

3. Benut synergievoordelen en ervaring; elektriciteit, gas en warmte staan niet los van elkaar!

In het Regeerakkoord is de term 'warmterecht' geïntroduceerd; een recht op warmte onafhankelijk van de energiedrager. Het ligt voor de hand om elektriciteit, gas en warmte integraal te benaderen en dus op dezelfde manier te reguleren. Het is immers cruciaal dat de maatschappelijke business case van de verschillende netten tegen elkaar kan worden afgewogen.

Beslissingen over de aanleg van een warmtenet hebben altijd consequenties voor de elektriciteit- en gasnetten. Daarom is het van belang om de warmtenetten volgens een vergelijkbaar model te reguleren.

Bij de keuze van een alternatief voor aardgas moet leidend zijn dat de meest kostenefficiënte oplossing de voorrang krijgt en dat alle relevante aspecten daarin worden meegenomen. Het is maatschappelijk ongewenst als één partij zijn business case optimaliseert ten nadele van een ander met ongunstige consequenties voor de maatschappelijke kosten. Uiteindelijk betalen we de energietransitie immers als burgers met zijn allen.

Tot slot

We moeten nu fundamentele keuzes maken en de rollen zo verdelen dat de opschaling waargemaakt kan worden op een manier die robuust is voor de toekomst. Daarmee kunnen we een grote stap zetten in de verduurzaming van Nederland en tegelijkertijd burgers het vertrouwen geven dat het net in goede handen is en hun huis ook in de duurzame toekomst warm zal zijn.

Daarom pleiten de netbeheerders voor het beheer van open en onafhankelijke warmtenetten in publieke handen, conform het succesvolle Nederlandse model voor elektriciteit en gas.